

Simpozij NONSENS V SLOVENSKI MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI

Letos obeležujemo 150-letnico Carrolove Alice. Urednik Björn Sundmark je o posebni številki ugledne mednarodne revije *Bookbird* (3/15), posvečeni nonsensu, zapisal:

Kako si upamo?! S to parafrazo /... nakazujem, kako izzivalno utegne biti, da posvečamo skoraj celotno številko nonsensu. Tudi če je otroška literatura zgodovinsko prešla od »poučevanja k razveseljevanju,« je razveseljevanje skoraj vedno prevlečeno z dobrimi nameni in didaktičnimi vzgibi. »V vsem se skriva nauk,« kakor pravi Vojvodinja v Alici v Čudežni deželi, in velika večina knjig za otroke dokazuje, da ima prav. Zdi se, da skriti odrasli v otroški literaturi vedno preži v ozadju, se sklanja otroku čez ramo in mu šepeta o strašni koristnosti vsega... Toda nonsens je protididaktičen in nekoristen, in ravno zato je tako neskončno navdušujoč.

Zato si upamo v tej številki načeti predmet, ki ostaja osrednjega in obrobnege pomena v otroški literaturi: nonsens. Osrednji je, ker so nekatera najpomembnejša dela za otroke, kakor Alice v Čudežni deželi, nonsensna literatura in ker je vsak zgodovinski pregled otroške literature brez nje nepopoln, in obrobni je, ker nonsens ni eden glavnih žanrov ali slogov. Potemtakem ni presenetljivo, da je strokovna revija za otroško literaturo, ubrano na temo nonsensa, prav res redka ptica. Prepričani smo, da je ta številka revije *Bookbird* celo prva v tridesetih letih. Zato si upamo! (Prev. Barbara Simoniti)

In upali smo si tudi mi. Simpozij smo vsebinsko zasnovali v uredništvu revije, za uspešno prepletanje organizacijskih niti je skrbela urednica Darka Tancer-Kajnih, ki je simpozij (25. septembra) tudi povezovala. Izhodišče za razmišljanje je prispeval Peter Svetina:

Beseda nonsens ima dvojno razumevanje, zato v povezavi z njim rado prihaja do nespornostim. Večina literarnoteoretskih definicij opisuje nonsens kot literarni žanr z določenimi značilnostmi, med katerimi je tudi ta, da značilnost tega žanra NI nesmisel. Drugo je obče razumevanje nonsensa in kaže, da v prevodu pritrjuje prav lastnosti, ki jo literarnoteoretska definicija negira: nonsens prevaja z nesmisel.

Prvine nonsensa kot nesmisla so se pojavljale že v srednjeveški literaturi, v ljudskih izštevankah itn. Nonsens kot literarni žanr pa je utemeljil Anglež Edward Lear s *Knjigo nonsensa* (1846). Nekaj desetletij kasneje sta nastali dve knjigi Aličinih dogodivščin (1865 in 1872) Lewisa Carrolla, tudi Angleža in matematika, ki sta obveljali za prototip nonsensa v prozi. Druga polovica 19. stoletja je (v Angliji in drugod) čas velikega razmaha naravoslovnih znanosti in literarni zgodovinarji radi govorijo o pojavu nonsensa kot o reakciji na izmerljive, pretehtane in preverljive lastnosti naravoslovnih ved. V 20. stoletju raziskovalci literature nonsens omenjajo v kontekstu avantgard ob začetku stoletja (zlasti dadaizma in nadrealizma) in v kontekstu modernizma 60. in 70. let.

Temeljno študijo nonsensa je v slovenski prostor prispevala raziskovalka in prevajalka Barbara Simoniti (*Nonsens*, 1997). Kot slovenski nonsens je prepoznala v prvi vrsti *Butalce* Frana Milčinskega, ki so revijalno izhajali v 30. letih prejšnjega stoletja, knjižno pa so prvič izšli leta 1949 (v knjigi pa ni vseh butalskih dogodivščin).

Teme oz. vprašanja, ki se porajajo v zvezi z nonsensom: katere so značilnosti nonsensa kot žanra, kateri so tipi nonsensa, kako nonsens nastaja, kakšne so težave in veselja ob prevajanju nonsensa, kako je nonsens vpet v družbeni kontekst, kakšna je recepcija nonsensa na Slovenskem, kako je z nonsensom v šolski praksi.

Kratka predstavitev referentov:

dr. Barbara Simoniti (1963), slovenska pesnica, pisateljica, prevajalka in publicistka

dr. Igor Saksida (1965), redni prof. za področje slovenske književnosti in izredni prof. za področje didaktike slovenščine na Pedagoški fakulteti v Ljubljani in na Fakulteti za humanistične študije Koper.

dr. Peter Svetina (1970), slovenski pisatelj, pesnik, prevajalec, literarni znanstvenik in profesor slovenske književnosti na Univerzi v Celovcu

Miha Mohor (1945), profesor slovenščine in angleščine, publicist

Boštjan Gorenc (vzdevek Pižama) (1977), slovenski raper, igralec, komik, moderator (tudi številnih literarnih dogodkov) in prevajalec

Milan Dekleva (1946) pesnik, pisatelj, dramatik, esejist in prevajalec

Barbara Simoniti, Darka Tancer-Kajnih in Boštjan Gorenc

NONSENSE IN SLOVENE CHILDREN'S LITERATURE

The symposium on nonsense in the Slovene children's literature, held within the 20th Meeting of Slovene children's writers *Oko besede* (September 25, 2015), was organized by the editorial board of the magazine *Otrok in knjiga* (The Journal of Issues Relating to Children's Literature, Literary Education and the Media Connected with Books). We outlined the following starting theses and questions:

The word nonsense has a double interpretation, which often generates misunderstandings. Most of literary-theoretical definitions describe nonsense as a literary genre with certain characteristics, one of them being that nonsense is NOT a typical feature of this genre. The second

is the general understanding of nonsense showing the translation to confirm the very characteristic, negated by the literary-theoretical definition: nonsens (nonsense) is translated as nonsense.

Elements of nonsense first appeared in medieval literature, folk limericks, etc. Nonsense as a literary genre was founded by the English author Edward Lear with his *Book of nonsense* (1846). A few decades later two books of Alice's adventures (1865, 1872) were written by Lewis Carroll, also English and mathematician, and these two were regarded as a prototype of nonsense in prose. The second half of the 19th century (in England and elsewhere) is the time of heyday of natural sciences, and literary historians like to present the phenomenon of nonsense as a reaction to measurable, weighable and verifiable qualities of natural sciences. In the 20th century literary scholars mention nonsense in the context of avant-garde from the beginning of the century (especially dadaism and surrealism) as well as in the context of modernism of the 1960s and 1970s.

The main research study of nonsense in Slovenia was made by the researcher and translator Barbara Simoniti (*Nonsens*, 1997). As an example of Slovene nonsense she primarily exposed *The Boneheads (Butalci)* by Fran Milčinski, published periodically in the 1930s, and in 1949 as a book (which does not include all their adventures). The integral version, prepared by Barbara Simoniti, was only published this year.

The symposium topics and questions, relating to nonsense, are: characteristics of nonsense as genre, types of nonsense, how is nonsense created, the problems and joys of translating nonsense, nonsense in social context, reception of nonsense in Slovenia, nonsense in the school practice.

A short presentation of participants:

Barbara Simoniti (1963), Slovene poet, writer, translator, publicist

Igor Saksida (1965), Full Professor of the Slovene literature and Associate Professor of didactics of the Slovene language at the Pedagogical Faculty of the University of Ljubljana and at the Faculty of Humanities, Koper

Peter Svetina (1970), Slovene writer, poet, translator, literary scholar and Professor of the University of Celovec

Miha Mohor (1945), professor of Slovene and English, publicist

Boštjan Gorenc (nicknamed Pižama) (1977), Slovene rapper, actor, comic, moderator (of literary events too) and translator

Milan Dekleva (1946) is a poet, writer, dramatist, essayist and translator